

ІНКЛЮЗИВНА УКРАЇНА 2019

Міське середовище \ Дім \ Реабілітація та догляд \ Дозвілля

21-22 листопада, Київ, Україна, ВКЦ ТПП України

ПОСТ-РЕЛІЗ ВИСТАВКИ «ІНКЛЮЗИВНА УКРАЇНА 2019»

21 та 22 листопада 2019 у Києві у приміщенні Торговельно-промислової палати України пройшла спеціалізована виставка «Інклюзивна Україна 2019».

Захід було присвячено впровадженню та розвитку концепції інклюзивності в Україні та демонстрації зразків інклюзивного обладнання, технологій та устаткування для людей з різними видами інвалідності.

Офіційними партнерами заходу виступили: Національна асамблея людей з інвалідністю України \ Союз осіб з інвалідністю України \ Асоціація інвалідів-спинальників України \ Асоціація міст України \ Українське товариство глухих (УТОГ) \ Асоціація малих міст України \ Українське товариство сліпих (УТОС) \ Спілка громадських організацій людей з інвалідністю Києва.

У рамках ділової програми виставки відбулась профільна конференція з інтерактивними круглими столами: «Інклюзивність як нова концепція для сучасної України» (21 листопада) та «Життя без обмежень» (22 листопада).

Під час круглих столів активно обговорювались наступні питання:

- забезпечення прав осіб з інвалідністю та зміни до чинного законодавства;
- співпраця органів влади з громадськими організаціями у питаннях підтримки людей з інвалідністю;
- механізми контролю та стимулювання до побудови безбар'єрного простору у містах України;
- перспективи створення програм "Доступного житла для осіб, що пересуваються на інвалідних візках";
- підтримка та розширення практики благодійності;
- реабілітація та соціалізація людей з інвалідністю;
- забезпечення спец. засобами.

ЗМІНИ ДО ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА ДОСТУПНІСТЬ

Пані Алла Онупрієнко, генеральний директор, Директорат захисту прав осіб з інвалідністю, Міністерство соціальної політики України зазначила, що з 1 січня 2020 вступить в дію закон «Про соціальні послуги», де буде зазначено хто і як найкраще може надати ту чи іншу послугу відповідній громаді. Для того, щоб у цих послуг була певна якість, Міністерство розробило стандарти, у тому числі стандарти по захисту прав осіб з інвалідністю, деякі з котрих вже знаходяться на апробації в громадах.

Пані Алла вважає, що найголовніший виклик на сьогодні – це доступність. І вона має бути такою, щоб людина максимально без сторонньої допомоги могла отримати послуги, дістатися до будівлі. Для забезпечення доступності до соц. установ, територіальних центрів або будівель у 2018 році Міністерство соціальної політики започаткувало програму «Соціального таксі» для осіб, що мають

ІНКЛЮЗИВНА УКРАЇНА 2019

Міське середовище \ Дім \ Реабілітація та догляд \ Дозвілля

21-22 листопада, Київ, Україна, ВКЦ ТПП України

порушення опорно-рухомого апарату. До кінці 2019 сумарно у громади буде направлено 72 спеціалізованих автомобіля.

Пані Алла наголосила на необхідності ведення більш активної інформаційної політики, як з боку Міністерства, так і з боку громадськості. Тому що під час спілкування може виявитись, що люди до цих пір не знають свої права. Наприклад, в 2018 році запроваджено Інститут компенсації на спецзасоби орієнтування та спілкування та, на жаль, не всі це знають.

Пан Олександр Вознюк, голова, ВГОІ «Правозахисна спілка людей з інвалідністю» висловив думку, що закони, які держава прийняла ніби то в інтересах людей з інвалідністю, у реальності не працюють та мають виключно декларативний характер. У них відсутній перелік обов'язків, гарантій, відповідальності, суб'єктів, що контролюють порушення прав або оспорювані права.

На думку експерта у сфері публічного простору та доступності має бути генеральна інспекція, тому що Міністерство соціальної політики обмежене в певних інструментах, бо немає законодавчих гарантій. Тому якщо не має законодавчого базису, то нічого не зробиться. Якщо закони не працюють, то один із способів примусити державу виконувати зобов'язання це праця через судові інструменти як рішення.

Пан Олександр Кікін, голова правління, Товариство ветеранів АТО з інвалідністю наголосив на необхідності створення єдиної електронної бази людей з інвалідністю, яка зможе поліпшити їх життя. Це потрібно зробити для того, щоб мінімізувати відвідини собесів та збір однотипних документів та довідок. Одночасно така база допоможе зібрати повну статистику та створити реєстр людей з інвалідністю з зазначенням виду інвалідності.

За думкою пана Олександра інша нагальна проблема стосується отримання спецзасобів: наразі потрібно заключати трьохсторонній договір, отримувати довідки та направлення, їхати до замовника. Він впевнений, що було б краще, якщо б людина один раз здала всі документи, і могла отримати монетизацію виплат на власний рахунок. Щоб за ці кошти вона могла піти та придбати саме те, що їй потрібно.

РЕАБІЛІТАЦІЯ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ

На думку пана Віталія Пчолкіна, виконавчого директора «Групи активної реабілітації» (м.Київ) потрібно запровадити механізми моніторингу, які будуть відслідковувати питання по техзасобах реабілітації. Коли людина приходить до собесу, то вона не розуміє, який візок їй потрібен. Вона отримує те, що їй приписали, а ці приписання можуть лобіювати певні фірми.

Пан Віталій вважає, що загалом зараз вся реабілітація відбувається безцільно. Треба розуміти, що людина має досягнути у результаті наданої послуги реабілітації, наприклад, в установі санаторно-курортного лікування. І так по кожній програмі треба визначити – яку саме мету ми маємо досягти у результаті.

Пані Тетяна Волочай, громадський діяч, Благодійний фонд "Час Надії" (м.Черкаси) започаткувала студію арт-терапії для дорослих людей з ДЦП, також вона працює з військовими. У її підопічних дуже складний фізичний стан, інколи їх нікому привезти на заняття, забезпечити їх соціальними працівниками також можливості немає.

ІНКЛЮЗИВНА УКРАЇНА 2019

Міське середовище \ Дім \ Реабілітація та догляд \ Дозвілля

21-22 листопада, Київ, Україна, ВКЦ ТПП України

Арт-терапія є потужним інструментом і може слугувати реабілітаційним методом. У підопічних пані Тетяни спостерігається феноменальна динаміка. Мета курсів – надати цим людям шанс у житті, щоб вони мали можливість щось заробити самостійно. Бо кожна людина талановита і має можливість соціалізуватись, їм тільки потрібно дати поштовх.

Пан Роман Боренько, співвласник, Inclusive-IT (м.Львів) поділився власним досвідом щодо соціалізації людей з інвалідністю, що пропонує його компанія. Вони мають можливість відправляти молодь за кордон на програми Erasmus + та на програми обміну. Наприклад, людині пропонують прийти на майстер-клас та позаймайтесь з незрячими дітьми зі школи-інтернату. Потім нараховуються умовні бали і молода людина виконує соціальну функцію, вчиться волонтерити та паралельно отримує можливість подальшої освіти. Одночасно Пан Роман повідомив, що незрячі люди в них на курсах здобувають навички користування комп'ютером.

Щодо контролю роботи реабілітаційних центрів в Україні, пан Роман впевнений, що треба створювати конкуренцію серед таких установ. Щоб люди брали контроль у свої руки, а не держава все контролювала. Тобто громада має і контролювати, і оцінювати, має бути публічність. Інакше все закінчиться тільки черговою імітацією.

Пані Валентина Бутенко, директор, ПОГ "СоцІнтел" (м.Харків) розповіла, що вони у своєму центрі по реабілітації працюють не тільки з незрячими дітьми, але й з дітьми, що мають складні порушення розвитку. Якщо батьки мають можливість, то вони можуть оплатити курс реабілітації через своє підприємство, але крім того йде пошук спонсорів, щоб ці заняття були доступними (сенсорна інтеграція, психолог, фізична реабілітація, логопед). Одночасно є виїзна двотижнева програма для батьків з дітьми, де співробітники підприємства навчають, як батькам бути реабілітологами для власних дітей.

Пан Олег Полозюк, головний фахівець відділу нормативно-правового та юридичного забезпечення, Національна Асамблея людей з інвалідністю України ознайомив всіх присутніх з роботою ГО «Група активної реабілітації». Ця організація проводить табори для осіб, які мають ураження хребта та спинного мозку і користуються кріслами колісними активного типу для пересування. За 12-14 днів такого табору людину з домашніх умов переміщують в умови, де проводять навчання інструктори за програмою «рівний рівному». Це навчання полягає у тому, що є тренувальні дні по 3-4 тренування в день та лекційні заняття.

Під час цих таборів люди навчаються самообслуговуванню, вивчають будову візка активного типу, слухають лекції про те, як запобігти ускладненням здоров'я, як стабілізувати свій стан. Люди займаються настільним тенісом, стрільбою з луку, керування візком активного типу по подоланню імітаторів архітектурних перешкод. На лекційних заняттях учасники знайомляться із тим, як запобігти ускладненням здоров'я, як користуватися засобами гігієни, як психологічно адаптуватися, як намітити життєвий план на майбутнє, щоб навчатись, займатись спортом, створити сім'ю, користуватися громадським транспортом, пристосувати своє житло і бути активним у соціальному житті.

Пані Людмила Фрунзе, голова ГО ДІМ з ДЦП "Наша родина" (м.Суми) розповіла про досвід Польщі, де реабілітація побудована на державному рівні і це стосується будь-яких центрів – і тих, що створили громадські організації, і тих, що створила місцева влада. Вони всі фінансуються з державного бюджету.

ІНКЛЮЗИВНА УКРАЇНА 2019

Міське середовище \ Дім \ Реабілітація та догляд \ Дозвілля

21-22 листопада, Київ, Україна, ВКЦ ТПП України

Пані Людмила вважає, що контроль реабілітаційних установ має бути з обох боків: від влади та від громадськості. Перелік послуг та їх якість мають вирішувати тільки ті люди, які потребують допомоги.

СПІВПРАЦЯ ОРГАНІВ ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Пані Оксана Кирилук, менеджер з комунікацій, Асоціація малих міст України відстоює гарний слоган - «Нічого без нас для нас». Вона вважає, що в органів місцевого самоврядування має бути бажання, щоб люди з інвалідністю відчували себе повноцінними мешканцями свого міста. Тому у кожному місті має бути програма органів місцевого самоврядування, яка б сприяла доступності з точки зору благоустрою у всіх публічних місцях.

Пані Оксана зазначила, що громадськість у містах має дуже великий вплив, і якщо міський голова або інші керівники міста зможуть справді почути людей з інвалідністю, то все можливо. Найголовніше, щоб це не було формально, тільки на День людини з інвалідністю або на День працівників соц.захисту. Наприклад, представник людей з інвалідністю має обов'язково стати членом виконавчого комітету міста. Так само важливо долучати молодь, бо вона дуже креативна, молоді люди можуть подавати свої ініціативи та проекти, які допоможуть людям з інвалідністю відчувати себе комфортно.

Пані Оксана бачить, що зараз все більш поширеною стає цифровізація послуг, тому гарним рішенням стане надання електронних послуг і органи місцевої влади мають прагнути максимально запровадити у себе ці сервіси.

Пан Микола Макар, радник Голови Івано-Франківської ОДА з питань соцзахисту осіб з інвалідністю розповів про співпрацю у рідному місті. Загалом у Івано-Франківську є група з 70 чоловік на візках, що входять до комітетів доступності по кожному району. Нещодавно разом з міським головою було проведено спільну акцію, коли чиновників посадили на візки та вони проїхались центральною частиною міста. Після акції міськрада виділила 1 млн.грн., и ця частина міста стала доступною. Одночасно, для держслужбовців проводиться тренінг «Інвалідність не обмежує, обмежує дискримінація». Пан Микола вважає, що треба починати з інформаційної доступності, тому що чиновники мають знати, що є люди з інвалідністю та навчитися толерантно спілкуватися з ними і знати, як допомогти.

Пані Анна Давиденко, координатор проекту Autism Friendly Space, Асоціація "Child.ua" (м.Київ) працює у сфері захисту прав осіб з ментальними розладами і їх проект саме є прикладом співпраці ГО та влади. Результатом проекту стане мапа України, на яку будуть нанесені організації, що переймаються питаннями аутизму та вміють надати послугу таким людям. До нанесення на мапу вже готові 30 організацій (перукарні, торговельні центри, кінотеатри, тощо) і запрошення зацікавлених продовжується. Одночасно організація пані Анни проводить тренінги, де учасників навчають, як обслуговувати людей з аутизмом. Саме в цій сфері йде співпраця з владою, бо тренінги проводяться в ІРЦ та у соц.службах.

ІНКЛЮЗИВНА УКРАЇНА 2019

Міське середовище \ Дім \ Реабілітація та догляд \ Дозвілля

21-22 листопада, Київ, Україна, ВКЦ ТПП України

КОНТРОЛЬ ТА СТИМУЛЮВАННЯ ДО ПОБУДОВИ БЕЗБАР'ЄРНОГО ПРОСТОРУ

Пан Микола Макар, радник Голови Івано-Франківської ОДА з питань соцзахисту осіб з інвалідністю висловився стосовно механізмів заохочення до створення доступного простору. Він вважає, що на рівні держави має бути робоча законодавча база, і вона є, але немає її чіткого виконання та контролю. Контролювати забудовників складно, не відомо про випадки, коли у когось із забудовників забрали ліцензію чи оштрафували будівельну компанію.

На думку пана Миколи бізнес в Україні має стати соціально-відповідальним. Порухників потрібно штрафувати, треба залучати державну будівельно-архітектурну інспекцію, яка приймає ці об'єкти, самим людям з інвалідністю також треба бути більш активними та повідомляти про порушення.

Пан Віталій Пчолкін, виконавчий директор «Групи активної реабілітації» (м.Київ) повідомив, що забудовники намагаються максимально здешевити вартість будівництва. Відповідальності з їх боку немає, тому що будівельниками виступає представники кожної наступної влади і це дуже добре видно по Київських недобудовах, що залишаються після зміни влади.

Пан Віталій впевнений, що питання доступності завжди випадає під час перевірок, бо воно в більшості випадків не цікаве. Змусити забудовників не порушувати ДБН може тільки максимальна огласка цього питання, тобто допомагає тільки «публічна порка». Як зазначив пан Віталій, наразі існує багато інструментів привернення уваги. Навіть якщо ЗМІ на містах зазвичай близькі до влади, то Facebook дозволяє досить швидко підняти питання серед активної громадськості.

Пані Антоніна Банних, керівник експертної групи збереження архітектурної спадщини та створення безбар'єрного простору, Директорату просторового планування територій та архітектури, Міністерства розвитку громад та територій України нагадала, що у 2017 році Міністерство регіонального розвитку розробило законопроект, який був прийнятий Верховною Радою, він стосувався внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення.

В ньому була посилена відповідальність виконавців окремих видів робіт, пов'язаних зі створенням об'єктів архітектури. При порушенні норм доступності штраф накладається на головного архітектора, головного інженера, експертів та інших відповідальних виконавців (у тому числі на замовників, що прийняли документацію та забрали її у роботу). Розмір штрафу становить від 2 до 3 тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Тобто на законодавчому рівні є механізми впливу. Таким чином, за 9 місяців 2019 року було перевірено 34 об'єкти, загалом накладено штрафів на суму 3 млн.гривень. Пані Антоніна впевнена, що якщо громадськість буде допомагати у питаннях доступності, то це буде тільки на користь.

ПРОГРАМИ ДОСТУПНОГО ЖИТЛА ДЛЯ ОСІБ, ЩО ПЕРЕСУВАЮТЬСЯ НА ВІЗКАХ

Пані Людмила Фрунзе, голова ГО ДІМ з ДЦП "Наша родина" (м.Суми) наголосила на необхідності створення програми доступного житла для людей на візках. Вона розповіла учасникам, що вже 2 роки зазначена програм у Сумах не може бути реалізована. Гальмує процес саме те, що вона має буди запущена на державному рівні. І підтримка має бути надана у вигляді спільного фінансування з боку держави та з боку місцевої влади. Якщо всі зацікавлені зберуться разом та напишуть таку програму, то проблема покращення умов житла для людей на візках буде вирішена.

ІНКЛЮЗИВНА УКРАЇНА 2019

Міське середовище \ Дім \ Реабілітація та догляд \ Дозвілля

21-22 листопада, Київ, Україна, ВКЦ ТПП України

Цю думку підтримав пан Олег Габ, голова, ГО «Рука допомоги» (м.Суми). Він вважає, що якщо нові забудовники більш-менш роблять доступні будинки, то для старих будинків, які називаються «хрущовки», це неможливо, бо їх неможливо переробити без застосування відповідних норм доступності для людей на візках.

Пан Олег вказав, що для людини, яка живе на 3 поверсі чи вище у «хрущовці», доступність закінчується у себе у квартирі. Тому має бути державна програма зі спільним фінансуванням місцевого та обласного бюджетів.

ПРОГРАМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛАДНАННЯМ ТА СПЕЦЗАСОБАМИ

Пані Наталія Каменська, УТОГ зазначила, що держава через відповідну постанову надає смартфони людям, що мають порушення слуху. Для таких людей смартфон - не розкіш, а засіб реабілітації, тому що він дозволяє викликати перекладача та написати смс будь-кому. Смартфони, які виділяє держава не відповідають технічним потребам, їх вартість обмежена. Тому якщо людина потребує, щоб в неї був встановлений якийсь високо-технологічний додаток, то має бути відповідна модель. Саме тому люди доплачують свої власні гроші, щоб купити необхідний смартфон і встановити на нього необхідні додатки. Із закупівлею смартфонів існує багато бюрократичних перепон: певна сума, технічні вимоги, попередній запис на отримання. Дуже часто люди не отримують компенсації, коли купують собі потрібний смартфон, бо він не відповідає постанові. Але смартфон можна придбати у будь-якому магазині техніки, а не у виключно встановлених місцях.

Пан Петро Федорець, директор, Реабілітаційний центр Українського товариства сліпих (УТОС) доповів, що державна постанова для незрячих передбачає 3 речі: палиця, диктофон \ магнітофон чи плеєр та смартфон. Кожна людина з порушеннями зору має право купувати засоби реабілітації з цієї постанови, але їй компенсується тільки певна сума. При цьому можна об'єднати диктофон і плеєр та на ці кошти купити смартфон.

РОЗШИРЕННЯ ПРАКТИКИ БЛАГОДІЙНОСТІ

Пані Анна Давиденко, Координатор проекту Autism Friendly Space, Асоціація «Child.ua» (м.Київ) поділилася власним досвідом щодо залучення благодійників та спонсорської допомоги. Вона використовує всі доступні методи, наприклад, знаходить батьків, які зацікавлені у реабілітаційних проектах для своїх дітей. Інколи запрошує відомих людей та пояснює їм, що діти потребують фінансової допомоги, що це інвестиція, яка дозволить їм у майбутньому стати активними членами суспільства.

Одночасно пані Анна звертається по грантову допомогу до міжнародних організацій та представників бізнесу. Із 50 грантових заявок тільки 4 було підтримано, але вона побачила мотивуючі результати тих 4 проектів. Комерсанти можуть надавати кошти на більш дрібні проекти, а відомі люди допомагають у просуванні проектів, тобто надають інформаційну підтримку.

ІНКЛЮЗИВНА УКРАЇНА 2019

Міське середовище \ Дім \ Реабілітація та догляд \ Дозвілля

21-22 листопада, Київ, Україна, ВКЦ ТПП України

На думку пані Анни найефективніший спосіб збирання грошової допомоги, це особисте спілкування. Тома має сенс звертатися до всіх знайомих, відвідувати заходи, де можна познайомитися з людьми та розповісти їм про свою діяльність.

Пані Валентина Бутенко, директор, ПОГ "СоцІнтел" (м.Харків) розповіла, що дуже часто благодійники не довіряють, або кажуть що в Україні розвелось багато грантоїдів. Тому дуже важливо доказати свою порядність. Показати, що кошти підуть саме на цільові потреби, не до організації, а до незрячої дитини чи до дитини на візку.

Самим благодійникам важко знайти механізми такої перевірки. Підприємство пані Валентини 5 років співпрацює з американської благодійної платформою Global Giving, яка збирає кошти і надає їх організаціям по всьому світу. Вони потребують документів з перекладом, що завірив нотаріус і також не працюють з тими, хто не вміє збирати кошти.

Одночасно пані Валентина працює з вітчизняними благодійними фондами, які допомагають дітям з інвалідністю і не тільки незрячим. Вона впевнена, що треба шукати благодійників, а не просто сидіти та чекати, що дадуть грошей.

Наступна спеціалізована виставка **«Інклюзивна Україна 2020»** відбудеться **17-18 вересня 2020 у Києві.**

З усіх питань щодо цієї події просимо звертатися до організаторів за контактами, що вказано нижче:

ТОВ «Бізнес-Форум»
Тел. + 38-056 794 33 94
expo@inclusive-ua.com
www.inclusive-ua.com